

جمهوری اسلامی ایران

هیأت عالی بانک مرکزی

«بسمه تعالی»

سی و چهارمین جلسه هیأت عالی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران (فوق العاده) مورخ ۱۴۰۴/۰۵/۰۸

مصوبه بند (۳)

موضوع: بررسی پیش نویس «دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری جامع»

نامه شماره ۰۴/۳۰۶۰۸۶ مورخ ۱۴۰۳/۱۲/۱۵ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در خصوص «دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری جامع» به انضمام مصوبه مورخ ۱۴۰۴/۰۲/۱۸ شورای تنظیم گری و نظارت بانکی مطرح شد و مورد بررسی قرار گرفت.

هیأت عالی «دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری جامع» را به شرح پیوست تصویب نمود. همچنین مقرر شد حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس مؤسسات اعتباری جامع بر اساس دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری جامع مصوب هیأت عالی، برای طرح و تصویب در هیأت وزیران ارسال شود.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

معاونت تنظیم‌گری و نظارت

مرکز تنظیم‌گری

مدیریت کل تنظیم مقررات

اداره مطالعات و مقررات

دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و

نظارت بر مؤسسات اعتباری جامع

تابستان ۱۴۰۴

«دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری جامع»

با استناد به بند (الف) ماده (۹) «قانون برنامه پنجساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران» مصوب خرداد ماه سال ۱۴۰۳، دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری جامع که از این پس «دستورالعمل» نامیده می‌شود، به شرح ذیل تدوین می‌گردد.

فصل اول - تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

- ۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
- ۱-۲- مؤسسه اعتباری: اشخاص حقوقی که با مجوز بانک مرکزی یا به موجب قانون، تحت عنوان «بانک» یا «مؤسسه اعتباری غیربانکی» به انجام عملیات بانکی مبادرت می‌نمایند.
- ۱-۳- عملیات بانکی: دریافت سپرده از اشخاص حقیقی یا حقوقی و اعطای تسهیلات یا ایجاد اعتبار.
- ۱-۴- خدمات بانکی: مجموعه اقداماتی غیر از عملیات بانکی، نظیر صدور ضمانتنامه و گشایش اعتبار اسنادی که مؤسسه اعتباری می‌تواند در چهارچوب قوانین مربوط به مشتریان ارائه دهد و در قبال آن کارمزد دریافت کند.
- ۱-۵- مؤسسه اعتباری جامع: مؤسسه اعتباری است که به انجام عملیات بانکی در سطوح خرد و کلان و همچنین ارائه کلیه خدمات بانکی و ارائه خدمات مالی در چارچوب این دستورالعمل اقدام می‌نماید.
- ۱-۶- خدمات مالی: مشتمل بر خدمات سرمایه‌گذاری، مشاوره سرمایه‌گذاری، رتبه‌بندی، کارگزاری، تأمین سرمایه، مدیریت دارایی، تجزیه و تحلیل اطلاعات مالی.
- ۱-۷- مؤسسی / مؤسسين: کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دولتی و غیردولتی واجد شرایط که متقاضی تأسیس مؤسسه اعتباری جامع می‌باشند.
- ۱-۸- سهامدار مؤثر: سهامداری که به تشخیص بانک مرکزی، یک یا چند عضو هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری جامع به تنهایی توسط او انتخاب می‌شود.
- ۱-۹- گروه پولی و مالی: شرکت سهامی عامی است که ذیل مؤسسه اعتباری جامع در چارچوب این دستورالعمل تشکیل می‌شود و به ارائه خدمات نهادهای پولی غیربانکی و خدمات مالی مبادرت می‌ورزد و نقش نظارت و مدیریت بر فعالیت‌های شرکت‌های زیرمجموعه را ایفا می‌نماید.

۱-۱۰- نهاد پولی غیر بانکی: اشخاص حقوقی به استثنای مؤسسات اعتباری که با مجوز بانک مرکزی، به انجام عملیات و ارائه خدمات بانکی و ارائه ابزارهای پرداخت؛ از جمله صرافی‌ها، صندوق‌های قرض الحسنه، شرکت‌های واسپاری (لیزینگ)، تعاونی‌های اعتباری و سایر مؤسسات سپرده پذیر، شرکت‌های اعتبار سنجی ارائه دهنده خدمات به مؤسسات اعتباری اشتغال دارند.

۱-۱۱- صلاحیت عمومی و حرفه‌ای: دارا بودن شرایط عمومی و حرفه‌ای لازم برای تصدی سمت عضویت در هیأت مدیره و هیأت‌عامل مؤسسه اعتباری جامع مشتمل بر شرایط عمومی و تخصصی در چارچوب ضوابطی که توسط بانک مرکزی تدوین و ابلاغ می‌شود.

فصل دوم- کلیات تأسیس و حدود فعالیت

ماده ۲- فرآیند تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسه اعتباری جامع تابع مفاد این دستورالعمل، ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری و همچنین قانون بانک مرکزی، قانون پولی و بانکی کشور، قانون عملیات بانکی بدون ربا و سایر قوانین و مقررات مربوط می‌باشد.

ماده ۳- تأسیس مؤسسه اعتباری جامع در قالب شرکت سهامی عام با رعایت قوانین و مقررات مربوط و مفاد این دستورالعمل امکان پذیر می‌باشد.

ماده ۴- ارایه درخواست تبدیل به مؤسسه اعتباری جامع منوط به تأمین حداقل سرمایه مورد نیاز موضوع ماده (۵) و نسبت کفایت سرمایه موضوع ماده (۱۳) این دستورالعمل می‌باشد.

ماده ۵- حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت مؤسسه اعتباری جامع، معادل نهصد هزار میلیارد ریال تعیین می‌شود.

ماده ۶- مؤسسه اعتباری جامع مجاز به انجام عملیات و فعالیت‌های ذیل (ریالی و ارزی) می‌باشد:

۶-۱- قبول سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار؛

۶-۲- قبول سپرده قرض الحسنه جاری (با امکان اعطای دسته چک)؛

۶-۳- قبول سپرده قرض الحسنه پس انداز؛

۶-۴- اعطای تسهیلات و ایجاد تعهدات؛

۶-۵- اعطای تسهیلات قرض الحسنه؛

۶-۶- انتشار و فروش اوراق بهادار اسلامی ریالی بر مبنای عقد قرض الحسنه در داخل کشور؛

۶-۷- انتشار، فروش و تضمین انواع اوراق بهادار اسلامی نظیر اوراق مشارکت و صکوک؛

۶-۸- صدور گواهی سپرده عام و خاص؛

۶-۹- سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار اسلامی در چارچوب ضوابط بانک مرکزی؛

۶-۱۰- سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار دولتی از جمله اسناد خزانه اسلامی و اوراق ودیعه؛

- ۶-۱۱- دریافت کمک‌های مالی و یا تسهیلات و اعتبارات خارجی از سازمان‌ها و نهادهای مالی بین‌المللی؛
- ۶-۱۲- دریافت کمک‌های مالی یا اعتبار از دولت، شرکت‌های دولتی، صندوق توسعه ملی، مؤسسات عمومی غیردولتی در چارچوب قوانین و مقررات ذی‌ربط (صرفاً توسط مؤسسه اعتباری جامع دولتی)؛
- ۶-۱۳- دریافت کمک‌های مالی یا اعتبار از صندوق توسعه ملی، مؤسسات عمومی غیردولتی در چارچوب قوانین و مقررات ذی‌ربط (توسط مؤسسه اعتباری جامع غیردولتی)؛
- ۶-۱۴- تبدیل به اوراق بهادار کردن دارایی‌ها؛
- ۶-۱۵- ارائه خدمات دریافت، پرداخت و نقل و انتقال وجوه؛
- ۶-۱۶- انجام عملیات ارزی نظیر خرید و فروش ارز، انتقال ارز و صدور حواله‌های ارزی و ارائه تسهیلات ارزی؛
- ۶-۱۷- گشایش انواع اعتبار اسنادی و صدور انواع ضمانت‌نامه؛
- ۶-۱۸- اعطای انواع خطوط اعتباری (فاینانس، ری‌فاینانس و ...)؛
- ۶-۱۹- ارائه خدمات مرتبط با چک طبق قانون صدور چک و سایر قوانین و مقررات لازم‌الاجرا؛
- ۶-۲۰- ارائه انواع ابزارهای پرداخت و خدمات بانکی الکترونیکی از جمله صدور انواع کارت‌های الکترونیکی؛
- ۶-۲۱- تأسیس و مشارکت در سرمایه صرفاً یک گروه پولی و مالی؛
- ۶-۲۲- ارائه خدمات مربوط به شرکت‌های گروه پولی و مالی؛
- ۶-۲۳- خدمات مربوط به وجوه اداره شده، خدمات عاملیت و افتتاح حساب امانی؛
- ۶-۲۴- انجام امور نمایندگی به منظور جمع‌آوری وجوه، انواع قبوض خدمات شهری، ودایع و ...؛
- ۶-۲۵- انجام عملیات بین بانکی؛
- ۶-۲۶- سپرده‌گذاری نزد بانک مرکزی؛
- ۶-۲۷- خرید و فروش و مدیریت اموال، املاک و مستغلات حسب ضرورت در چارچوب ضوابط بانک مرکزی؛
- ۶-۲۸- حفظ، برقراری و ایجاد رابطه کارگزاری با بانک‌های داخل و خارج و سایر نهادهای مالی داخلی و بین‌المللی؛
- ۶-۲۹- فروش تمبر مالیاتی و سفته؛
- ۶-۳۰- ایجاد هرگونه پوشش بیمه‌ای برای دارایی‌های مؤسسه نزد شرکت‌ها و مؤسسات بیمه؛
- ۶-۳۱- انجام سفارشات مستمر مشتریان (دستور پرداخت مستمر)؛
- ۶-۳۲- انجام وظایف قیمومیت، وصایت، وکالت و نمایندگی مشتریان طبق قوانین و مقررات مربوطه؛
- ۶-۳۳- قبول و نگهداری اشیاء گرانبها، اسناد و اوراق بهادار و اجاره صندوق امانات به مشتریان؛
- ۶-۳۴- ارائه خدمات نمایندگی و عاملیت به منظور جمع‌آوری و تضمین وجوه به سازندگان و خریداران مسکن؛
- ۶-۳۵- ترخیص کالا از بنادر و گمرکات به حساب بانک؛

۶-۳۶- فعالیت‌های اجتماعی و فعالیت‌های خیریه پس از اخذ تأییدیه بانک مرکزی؛

۶-۳۷- انجام سایر عملیات و خدمات بانکی پس از اخذ تأییدیه بانک مرکزی.

ماده ۷- مؤسسه اعتباری جامع مجاز به انجام عملیاتی غیر از عملیات موضوع ماده (۶) در این دستورالعمل نمی‌باشد.

ماده ۸- مؤسسه اعتباری جامع موظف به تأسیس و مشارکت در یک «گروه پولی و مالی» می‌باشد. حداقل سرمایه‌گذاری مؤسسه اعتباری جامع معادل ۶۷ درصد از سهام شرکت مذکور می‌باشد.

تبصره ۵- تأسیس گروه پولی و مالی صرفاً در قالب شرکت سهامی عام و با مجوز بانک مرکزی و رعایت قوانین و مقررات مربوط می‌باشد.

ماده ۹- گروه پولی و مالی موظف به تأسیس و مشارکت در سرمایه حداقل سه نهاد از موارد زیر می‌باشد:

۹-۱- شرکت لیزینگ؛

۹-۲- شرکت صرافی؛

۹-۳- شرکت کارگزاری؛

۹-۴- صندوق قرض‌الحسنه؛

۹-۵- شرکت تأمین سرمایه؛

۹-۶- صندوق‌های سرمایه‌گذاری موضوع ضوابط ابلاغی سازمان بورس اوراق بهادار در خصوص تأسیس و فعالیت

صندوق‌های سرمایه‌گذاری بند (۲) ماده (۷) قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران (نظیر بادآمد

ثابت، در سهام، مختلط، نیکوکاری، سهامی اهرمی، مبتنی بر کالا، پروژه، خصوصی، جسورانه، صندوق در

صندوق، زمین و ساختمان و املاک و مستغلات) دستورالعمل تأسیس و فعالیت صندوق‌های سرمایه‌گذاری

مصوب هیأت مدیره سازمان بورس اوراق بهادار، مورخ ۱۴۰۲/۲/۱۸؛

۹-۷- مؤسسات رتبه بندی؛

۹-۸- شرکت سرمایه‌گذاری؛

۹-۹- شرکت سبدگردان؛

۹-۱۰- شرکت مشاور سرمایه‌گذاری؛

۹-۱۱- شرکت پردازش اطلاعات مالی؛

۹-۱۲- شرکت‌های اعتبارسنجی؛

۹-۱۳- سایر نهادهای پولی، نهادهای مالی و شرکت‌های ابزاری به منظور پشتیبانی و سهولت در انجام عملیات

بانکی پس از اخذ تأییدیه بانک مرکزی؛

تبصره ۱- گروه پولی و مالی موظف به تأسیس و مشارکت در حداقل یک صندوق قرض‌الحسنه بزرگ می‌باشد.

تبصره ۲- مؤسسه اعتباری جامع مجاز به ارایه خدمات مربوط به شرکت‌های موضوع این ماده در شعب خود می‌باشد.

تبصره ۳- سرمایه‌گذاری و مشارکت مؤسسه اعتباری جامع در نهادهای موضوع این ماده صرفاً در قالب گروه پولی و

مالی میسر است و تأسیس نهادهای مذکور در این ماده، به صورت مجزا امکان پذیر نمی‌باشد.

ماده ۱۰- تأیید صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسه اعتباری جامع تابع ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص نحوه احراز و لغو تأیید صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسه اعتباری می‌باشد.

فصل سوم- مقررات نظارتی و احتیاطی

ماده ۱۱- مؤسسه اعتباری جامع مکلف است تمامی حدود نظارتی و احتیاطی ابلاغی بانک مرکزی را رعایت نماید.

ماده ۱۲- در صورت عدم رعایت حد مجاز نسبت خالص دارایی ثابت بانکی مقرر در ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص نحوه محاسبه نسبت خالص دارایی‌های ثابت بانکی مؤسسات اعتباری، مؤسسه اعتباری جامع مجاز به تأسیس شعبه جدید نخواهد بود.

ماده ۱۳- نسبت کفایت سرمایه مؤسسه اعتباری جامع حداقل معادل ۱۳ درصد می‌باشد.

ماده ۱۴- حدود سرمایه‌گذاری مؤسسه اعتباری جامع حداکثر معادل چهار برابر حدود مقرر در ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص سرمایه‌گذاری مؤسسات اعتباری می‌باشد.

ماده ۱۵- بانک مرکزی (هیأت عامل) می‌تواند حدود مجاز مقرر در فصل سوم این دستورالعمل را با توجه به شرایط اقتصادی از جمله نرخ رشد اقتصادی و تورم تغییر دهد.

فصل چهارم - سایر موارد

ماده ۱۶- فرآیند بازسازی و گزیر مؤسسه اعتباری جامع مطابق با مفاد قانون بانک مرکزی، قانون پولی و بانکی کشور و اصلاحات بعدی آن، قانون عملیات بانکی بدون ربا و اصلاحات بعدی آن و سایر قوانین و مقررات مربوط می‌باشد.

ماده ۱۷- نحوه اداره مؤسسه اعتباری جامع تابع اساسنامه‌ای است که به تصویب هیأت عالی بانک مرکزی می‌رسد.

ماده ۱۸- مواردی که در این مقررہ پیش‌بینی نشده است تابع قوانین و مقررات جاری ذی‌ربط و مقررات و ضوابط بانک مرکزی می‌باشد.

ماده ۱۹- مؤسسات اعتباری که قبل از ابلاغ این دستورالعمل تأسیس شده و به فعالیت اشتغال داشته‌اند و متقاضی تبدیل به مؤسسه اعتباری جامع هستند، باید مطابق با شیوه‌نامه‌ای که به تصویب هیأت عالی بانک مرکزی می‌رسد، اقدام نمایند.

دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری جامع در سی و چهارمین جلسه مورخ

۱۴۰۴/۰۵/۰۸ هیأت عالی در (۱۹) ماده و (۴) تبصره به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجراء می‌باشد.